

34
331
35

II n
511

Dicalca a Principibus hereticis

AD

VALEDICTIONEM

DISCIPULI INFRA NOMINATI,

DIE CRASTINO,

IN

AUDITORIO MAJORI,

INSTITUENDAM

VENERANDOS DNN. INSPECTORES,
PATRONOS FAUTORESQUE

NOSTROS OMNES,

MODESTE ET DEGENER

INVITAT

M. GEORGIUS ANDREAS Vinhold/ RECTOR.

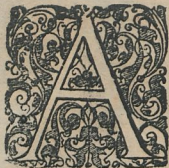


CYGNEÆ,

Literis Viduæ BÜSCHELIANÆ,

Ed. 71

BIBLIOTHECA
DOMESTICAVIANA



Alea tempus fallere non minori heroibus voluptat quondam fuit, quam præclaris facinoribus ingeniique admirabili excellentia famam nominis sui illustriorem reddere. Ita enim relaxare animum ab ingenti curarum mole & dare se jucunditati non noluerunt. Integrum erit, pauca quædam exempla in conspicuo posita loco hic adducere: quo facilius sit ad intelligendum, quomodo summa virtus intervalla negotiorum lusu vel dispunxerit, vel molliora fecerit, vel condiderit, vel etiam interpolarit. Omnem diligentiam suam hac in re adhibuisse Pelamedem, inclytum belli Troici Ducem, è vetusta memoria apparet. Is ut diuturnitatem obsidionis Trojanæ velut oblimaret, & fastidiorum tantorum molestiam abstergeret militi, hoc ludendi genus dicitur invenisse. Aleam quippe sapienti quadam industria excogitavit atque ita finxit formavitque, ut turris seu pyrgus appositus, per quem calculi mittebantur ad evitandas fallacias, altitudinem cœli exprimeret, ex quo, uti Græci existimant, aut mala ad nos defluunt, aut bona, prout vitam gesserimus: duodecim ductus, quorum singuli videbantur valli præ se ferre imaginem, Zodiacum, h. e. duodecim signorum cœlestium, in quibus sol procedit, receptaculum & quasi baltheum referrent: area, in quam calculi conjiciebantur, & in ea septem grana planetarum stellas; & tabella ipsa, qua ludi solebat, orbem late patentem significaret, ubi quicquid jaciebatur, non secus ac in rebus mortalium diversi casus, id modo prosperum ac boni ominis plenum, modo triste, luctuosum, conjunctum cum damno rerum nostrarum haberetur. Adeo hic fortis humana quædam adumbratio & imago expressa conspicietur. (a) Fuit ingeniosa fatis mulier inque alea tractanda non mediocriter exercitata, quæ cum Artaxerxe, Persarum Rege, & ante bellum adversus Parysarem suscipiendum crebro ludebat, & post bellum aliquando Regem pellexit otio languentem provocatoque ad ludendum in mille Daricos victoriam non invita concessit, nulla interposita mora persolvens, quod debebat. Cum vero victa dolorem atque ægritudinem simularet, peteretque, sicut solet in tali negotio, ut de eunucho alexæ jactus instaurarent, & jam utrinque placuisset conditio, cui fortuna favisset, is victor in præmium ex fidissimis, quem vellet, eunuchis eligeret: jamque victrix insidiosa Mesabthem Regi acceptissimum sibi sumeret: Rexque ipse incensus in eam stomacharetur: mulier callida iracundiam risu amarulento & ad proritandum vel mitem animum compositio exagitavit. Unde patuit. Artaxerxem sui parum potentem temperare sibi ab hoste domestica haud didicisse, iracundia. (b) Felicissimus Romani orbis Imperator, Augustus, magnificum animum ac suo dignum seculo ostentaturus eidem studio aut potius oblectamento non nihil temporis etiam in fenestrate impendit. Scripsit ad Tiberium epistolam, in qua sese gloriatur non parum aleatoria tabula recreatum ^{γερωνικῶς} lusisse, i. e. eo more & modulo, qui in personam senis aut senectæ proximam cadere posse videatur. In quo verbo quantum inest, majori diligentia magnus ille literarum stator, Erasmus, anquisivit perscripsitque, & tacem hujus antiquitatis appetentibus pro consuetudine sua luculenter accendit: lusisse videlicet Octavium more senum ita, ut, qui canem jecisset, apposuerit denarium; qui senionem, nihil quidem tunc abstulerit, sed alter tantum apposuerit suum: si plures seniones exivissent, rotidem & numeros alter addiderit; Venus autem bene cumulatam acervum omnino sibi vindicarit: cui nec senio evenerit, nec canis: nihil aliud perdidit, nisi mittendi vicem. (c) Verum si quis ulterius Suetonianum locum expendat, latebit in illo paulo plus, ac sine dubio singularis aliqua ludendi ratio. Itaque regia potius munificentia & modo, damnata vulgi avaritia, Principem indulgentissimum refecisse semet putem, neque tam lucri cupidine adductum, quam gloria & delectationis causa aleam tentasse si affirmem,

(a) Suidas in voce αἰθλα. Joh. Antiochenf. apud Salmaf. p. 463.

(b) Plur. in vit.

Artax.

(c) Colloq. fam. d. missu talor.

mem, haud equidem mea sententia errabo. Idque ipse allata in epistola de se aperte proficitur; cœnavi, mi Tiberi, cum iisdem. Accesserunt convivæ Vinicius & Silvius pater. Inter cœnam Iulianus *ὑπερναιῶς* & heri, & hodie. Talis enim jactatis, ut quisque canem aut senionem miserat, in singulos talos singulos denarios in medium conferebat: quos tollebat universos, qui Venerem jecerat. Et rursus aliis literis: Nos, mi Tiberi, Quinquatriis satis jucunde egimus. Iulianus enim per omnes dies forumque aleatorum calcfecimus. Frater tuus magnis clamoribus rem gessit. Ad summam tamen perdidit non multum, sed ex magnis detrimentis præter spem paulatim retractus est. Ego perdidit viginti millia nummum, meo nomine: sed cum effuse in lusu liberalis fuisset, ut soleo plerumque. Nam si, quas manus remisit cuique, exegisset, aut retinuissem, quod cuique donavi, vicissem vel quinquaginta millia. Sed hoc malo. Benignitas enim mea me ad cælestem gloriam efferet. Scribit & ad filiam: misi tibi denarios ducentos quinquaginta, quos singulis convivis dederam, si vellent inter se inter cœnam vel talis, vel par impar ludere. (d) Nempe ludentes demere quicquam noluerunt per partes, licet jactus alioquin haud infelices emergerent; potius plura identidem tantisper contulere, donec exoptata Venus emicaret, auferens simul omnem collecti argenti summam. Quare fiebat, ut colludentes cum Principe Romani imperii sæpius exhaurirentur, crumenamque emungerent ipsique ad incertam redigerentur, nisi quod Principis laudatissimi liberalitas pro ærario opulento esset, qui inopiæ voluntariæ magnifice succurrebat, largiendo de suo, quoties urgeret necessitas, aut sicubi addendum foret denovo, condonando, ne quid ab altero addi oporteret. (e) Nero in omnem effusus luxuriam quadragenis in punctum sestertiis ludit aleam, & dena aureorum nostrorum millia, non in singulos casus, ut vulgaris consuetudo est, sed in singula puncta, consumebat, quotiesque alter punctis esset superior, toties decem millia tollebat, contra amittebat totidem, qui minus jecisset. (f) Claudium Cæsarem hujusce voluptatis tantus ardor inflammavit, ut & librum ipse Imperatoris implicatus curis de lusu aleæ conscribere, & in gestatorio, hoc est, lectica, qua circumferebatur, ludendo se reficere non erubuerit. (g) Cumque id vitii in Syria concepisset Verus Imperator, fertur & perpeti nocte ei deditus fuisse. (h) Nisi præsentis instituti ratio festinatioque prohiberet: in medium producerem heroes aleatores quamplurimos, quorum plena historia est. Namque & Attalus ille Asiaticus ingenii sui vim huic studio & ipse applicuisse dicitur, deflectens materiam ludendi paululum ab exercitio numerorum. Erenim cum antiquioribus exercitationes illæ maxime placerent, quibus ad indagandam veritatem inducimur, vel ad vitam laudabiliter instituendam pervenimus, ille contra ea subtili quidem, sed non admodum fructuosa speculatione haud temperavit veterum exercitiorum duritiam, sed emollivit quasi que effeminavit. (i) Ptolemæum, Alexandrum, Cæsarem, Catonem, ipsum quoque Samium graviore operas ejusdem voluptatis dulcedine condire solitos, relatum legimus: quo etiam inter ludendum id agerent, unde essent Philosophicis negotiis aptiores. (k) Ludentem telleris & duas quatuorque jacentem Achillem, Græcorum omnium fortissimum, tragedia inducit. (l) Ad indignationem usque Matthias Hunniades alea ludit eo tempore, cum se tertium Regi Poloniarum ac Bojemorum ad Breslam opponebat. (m) Nec Jacobus Pogonius doctissimus filio suo Henrico lusibus omnino interdixit. (n) Q. Mucius Scævola animum forensibus ministeriis fatigatum recreaturus alveo quoque vacavit, cum bene ac diu jura civium & ceremonias Deorum ordinasset. Sicut enim in rebus seriis Scævola: ita in lusibus heroicis (ita legendum, non scurrilibus) hominem agebat, quem rerum natura continui laboris patientem esse non finit. (o) Quanti aleam Pompejus Magnus æstimaverit, illud argumento fuerit, quod alveum Romam transtulerit cum telleris lu-

forium

(d) Sueton. in Aug. c. 71. (e) conf. Senfitebius d. aleæ ver. (f) Guil. Budens l. 4. d. affe & paribus ejus. (g) H. Corn. Agrip. d. wan. scient. c. 14. (h) Jul. Capitol. in ejus vit. (i) Joh. Sarisber. d. nug. curial. l. 1. c. 5. (k) Sarisber. l. c. (l) Enripid. in Teleph. (m) Piccart. ex vit. Carol. V. 5. (n) Bernegger. in Tac. ju. 132. (o) Val. Max. l. 8. c. 8.

303 4155
forium è gemmis duabus latum pedes tres, longum pedes quatuor, nulla gemmarum magnitudine eo tempore ad hanc amplitudinem accedente. (p) Quantumq; hac in remissione sibi indulserit Gorthorum Rex Theodoricus, concisus sed facundis verbis dicam Sidonii Apollinaris: horis meridians viro (Theodorico) tabula cordi est, tesseras colligit rapide, inspicit sollicite, volvit argute, mittit instanter, joculariter compellat, patienter expectat, in bonis jactibus tacet, in malis ridet, in neutris irascitur, in utrisque philosophatur, secundas fastidit vel timere vel facere: quarum opportunitates spernit oblatas, transit oppositas, sine motu evaditur, sine colludio evadit, putes illum & in calculis arma tractare, sola est illi cura vincendi, cum ludendum est, regiam tantisper sequestrat severitatem, hortatur ad ludum, libertatem communionemq; dicam quid sentio; timet timeri, deniq; oblectatur commotione superati, & tunc demum credit, sibi non cessisse collegam, cum fidem fecerit victoriæ suæ, bilis aliena, quodque mirere, sæpe illa lætitia minimis occasionibus veniens ingentium negotiorum merita fortunat, tunc petitionibus diu ante per patrociniorum suffragia jactatis, absolutionis subitæ portus aperitur, tunc ego etiam aliquid obsecraturus feliciter vincor, quando mihi ad hoc tabula perit, ut causa salvetur. (q) Neq; indigna visa opera, quæ Principis maximi, variaq; & recondita doctrina præditi industriam exaceruer. Quippe volumen illud de ludo Scacchico cum eruditorum applausu susceptum ficto quidem nomine Gustavi Seneli prodiit: at nec diu occultavit Autorem suum, Augustum Brunsvicensium & Luneburgensium Ducem. (r) Et sane ipsa antiquitas heroum curas non removet ab alea, sed potius dedita opera enisa est, ut memoria heroum etiam inter ludendum recoleretur: siquidem in talis puncta ab heroibus denominata reperiebantur. Qui enim in talis Basilicum, i.e. Regem jecisset, Rex in conviviis & dictator potandi eligebatur. (s) Inter talorum jactus haud postremus fuit coma Berenices, Ptolemæi Philadelphi & Arsinoës filiæ; item Darii & Alexandri, (quorum prior sine dubio victus, posterior victor habebatur) nec non Antigonus. (t) Zenonis quoq; Imperatoris mentio fit in Agathia Scholastici epigrammate, quod à nemine hæcenus exponi potuit. (u) An vero heroi convenit alea tempus terere? Patricium si audimus, non convenire persuadedit, & veritam legibus aleam sedulo & gnaviter obtender: præcipue cum suppetant alia, quibus tam sublimis indoles jaciendo, currente, saltando, luctando, pugnando otium virtutis causâ conficiat. Nec Augustum expavisse rumorem, nec caruisse nota infamiae. In bello enim Siciliensi vulgato epigrammate infamatum: postquam bis classe victus naves perdidisset, aliquando ut vinceret randem, lusisse assidue aleam. (w) Et certe negotiorum publicorum onus, quod humero Principis impositum est, hanc vix admittit relaxationem animi alias non prohibendam. (x) Sed manum de tabula. Iudicent de hac re illi, qui aulicis artibus penitus imbuti sunt. Nos occasionem de alea heroum dicendi arripuimus, quam discipulus hæcenus noster,

JOHANNES CASPAR RASKIUS, Cygneus,
suppeditavit nobis, dum de tempore bene collocando dicturus merito in aleatores investus est, ideo, ut semet studiis Academicis ardentius pararet, & dilectæ patriæ vale ultimum diceret. Dicenti respondebit votumque addet

GEORGIUS DAVID VOEGLERUS, Libenwerdensis Saxo.
Deus fortunet juvenis conatus animumque à seculi vitiis abhorrentem porro infillet! P.P. Cygneæ, d. 25. Sept. 1703.

(p) Plin. l. 37. c. 2. H. N. (q) l. 1. ep. 2. (r) Dietherr. medit. ad Besold. thes. pract. Covring. d. bibliotheca Augusta p. 151. (s) Horat. l. 2. ed. 7. Plaut. in Curcul. 2. 3. 799. (t) v. Menf. παρ'ηλια, Souteris Palamedes. Senfflebbi alea vet. (u) Robertellus in nor. ad Epirh. Catull. vers. da nuce pueris. (w) Franc. Patric. l. 3. tit. 10. de regno & Regis institutione. (x) v. Pfeiffer. prefat. dialogi Rabb. d. Infore converso.



WAB

MC

JK
331
35

II n
511

Delecta a Principibus Rescribas

VALEDICTIONEM

DISCIPULI

AUDI

VENERANDI
PATRO

RECTORES,
ESQVE

M. GEO

RECTOR.

ANAE



BIBLIOTHECA
DOMICAVIANA